

Mig curs de diferència en competència lectora a 4t de primària entre l'alumnat que té acompanyament lector familiar i el que no

La Fundació Bofill impulsa la campanya “Les famílies, aliades de la lectura” per contribuir a que les escoles, biblioteques i entitats liderin accions que incrementin el potencial de les famílies en l'acompanyament lector dels seus fills i filles

1) A Catalunya, 1 de cada 4 infants té un nivell lector baix quan acaba l'educació primària. No disposar d'un nivell òptim de comprensió lectora **compromet negativament el rendiment acadèmic, prescriptor del fracàs escolar.**

2) El grau de competència lectora afecta de manera desigual a les famílies. L'alumnat que pertany a famílies amb baix nivell de renda, a 4t de primària presenta un nivell de competència lectora que es correspon a gairebé mig curs acadèmic menys que l'alumnat de famílies benestants (20 punts).

3) L'acompanyament i el clima lector són factors determinants, lleugerament per sobre de la renda familiar (22 punts). La diferència entre l'alumnat amb suport familiar i el que no en té és significativa i es correspon a mig curs acadèmic a 4t de primària.

4) És urgent fomentar polítiques públiques encaminades a activar el rol de les famílies com a agents clau en el desenvolupament de la competència lectora, especialment en els casos d'entorns més vulnerables en els quals no es disposa d'ambients favorables per a la lectura.

5) Per contribuir a donar-hi resposta, [la Fundació Bofill presenta avui a les 17:30 h al Hub Social - Fundació Bofill \(c/ Girona 34\)](#) la campanya “[Les famílies, aliades de la lectura](#)”. La iniciativa té l'objectiu de capacitar a les famílies de 4t, 5è i 6è de primària perquè acompanyin de forma exitosa el procés d'aprenentatge i construcció d'hàbits lectors dels seus fills i filles.

A Catalunya, 1 de cada 4 infants té un nivell lector baix quan finalitza l'educació primària. No disposar d'un nivell òptim de comprensió lectora compromet negativament el rendiment acadèmic, prescriptor del fracàs escolar.

El 25,2% de l'alumnat de Catalunya té un nivell baix o mitjà-baix de comprensió lectora a 6è de primària¹, és a dir, 1 de cada 4 infants quan finalitza la primària no aconsegueix assolir un nivell lector que li garanteixi comprendre amb facilitat allò que llegeix i apuntalar així el seu èxit educatiu i social.

Percentatge d'alumnat situat en els trams de competència en llengua catalana segons la dimensió avaluada. 2021

	n	Mitjana	Desviació típica	% d'alumnat situat als trams de competència			
				Nivell baix	Nivell mitjà-baix	Nivell mitjà-alt	Nivell alt
Puntuació global	71.655	76,7	15,2	12,3%	16,1%	36,6%	35,0%
Comprensió lectora	71.655	79,1	16,5	11,2%	14,0%	25,8%	49,0%
Expressió escrita	71.655	70,1	18,6	12,0%	21,8%	34,0%	32,3%
Comprensió oral	71.655	83,8	17,9	5,9%	15,5%	43,1%	35,5%

La dada aïllada és ja alarmant però s'agreuja quan la correlacionem amb l'èxit educatiu. La recerca ens assenyalava de forma contundent que un bon nivell de comprensió lectora és un factor protector del fracàs escolar perquè té una influència sobre el rendiment acadèmic superior a la de l'entorn socioeconòmic de l'alumnat (PISA, 2018²).

Els infants amb un baix nivell de comprensió lectora, tot i tenir la mecànica lectora assolida i fluïdesa llegint, presenten dificultats per interpretar causes i conseqüències en una història, distingir la informació rellevant a una taula, gràfic o imatge, i integrar tota la informació d'un text per argumentar la seva importància, entre d'altres.

Aquestes dificultats entorpeixen l'adquisició de coneixements i habilitats en altres àrees curriculars. Per exemple, quan no entenen un enunciat d'un repte matemàtic, quan no són capaços de cercar i destriar informació rellevant en un projecte de medi o bé quan no poden argumentar una opinió respecte la idea principal d'un text literari.

Una bona comprensió lectora és imprescindible per prevenir el fracàs escolar perquè no comprendre el que es llegeix compromet el rendiment acadèmic. És urgent promoure mesures pel desenvolupament de les competències lectores si volem garantir l'èxit escolar de tota la comunitat, prevenir l'exclusió social i generar alumnat resilient.

¹ Segons les dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu 2021 ([L'avaluació de sisè de primària 2021. Quaderns d'avaluació, 50](#)) el percentatge d'alumnat de 6è de primària amb un nivell baix de comprensió lectora és de l'11'2%, mentre que el de l'alumnat amb un nivell mitja-baix és del 14%, essent, per tant, el conjunt d'alumnat poca capacitat de comprensió del 25,2%

² PISA: Programme for International Student Assessment, desenvolupat per l'Organització per a la OCDE, és un estudi periòdic de comparació internacional sobre les característiques i els resultats dels sistemes educatius. S'aplica cada 3 anys a una mostra d'alumnat de 15 anys de tots els països participants i avalua les àrees de Comprensió Lectora, Ciències i Matemàtiques. L'últim informe disponible en competència lectora és PISA 2018.

L'alumnat que pertany a famílies amb baix nivell de renda, a 4t de primària presenta un nivell de competència lectora que es correspon a gairebé mig curs acadèmic menys que l'alumnat de famílies benestants (20 punts)³.

A Catalunya l'anàlisi de les dades de Competències Bàsiques (2022) i de PIRLS (2016) alerten que la manca de recursos econòmics, socials i culturals de les famílies afecta de manera rellevant als nivells de comprensió lectora dels fills i filles.

Les proves de competències bàsiques de 4t 2022 també assenyalen aquesta desigualtat. A 4t de primària hi ha una distribució fortament desigual en els resultats d'assoliment de la competència entre centres educatius segons el seu índex de complexitat: 52,4% de l'alumnat té un nivell mitjà-baix o baix a les escoles d'alta complexitat⁴, mentre que a les escoles de mitjana i baixa complexitat aquest percentatge es redueix al 35,3% i al 24,2% respectivament.

És a dir, s'assoleixen menors nivell de competència lectora en aquells centres que concentren més alumnat de famílies desafavorides amb baixos recursos per acompanyar l'aprenentatge lector dels seus fills i filles.

Puntuació mitjana i percentatge d'alumnat situat en cada nivell de competència segons les variables associades. Competència en llengua catalana. 2022

		Mitjanes globals			% d'alumnes situat als trams de competència			
		n	Mitjana	Desviació típica	Nivell baix	Nivell mitjà-baix	Nivell mitjà-alt	Nivell alt
Global Catalunya		70.106	74,1	14,0	12,7%	23,1%	44,1%	20,1%
Sexe	Noies	34.642	76,1	13,5	10,3%	19,8%	45,1%	24,8%
	Nois	35.464	72,2	14,2	15,1%	26,4%	43,1%	15,4%
Repetició de curs	No repetidors	62.970	75,5	13,2	10,1%	21,9%	46,0%	22,0%
	Repetidors	7.136	62,3	15,2	35,6%	34,0%	27,5%	3,0%
Titularitat del centre	Públics	44.927	72,4	14,5	15,7%	25,0%	42,4%	16,9%
	Privats	25.179	77,2	12,3	7,4%	19,7%	47,2%	25,6%
Complexitat del centre	Complexitat baixa	13.899	78,2	11,9	6,5%	17,7%	47,2%	28,6%
	Complexitat mitjana	45.023	74,3	13,6	11,9%	23,4%	45,1%	19,6%
	Complexitat alta	11.184	68,2	15,8	23,7%	28,7%	36,3%	11,2%

Font: Dades del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu. [L'avaluació de quart d'ESO 2022. Quaderns d'avaluació...53.](#)

³ PIRLS 2016

⁴ Als centres d'alta complexitat educativa s'hi concentra un elevat percentatge d'alumnat desafavorit socioeconòmicament i també amb necessitats educatives especials.

L'acompanyament i el clima lector son factors determinants, lleugerament per sobre de la renda familiar (22 punts). La diferència entre aquell alumnat amb recolzament familiar i aquell sense és significativa i es correspon a mig curs acadèmic a 4t de primària.

A 4t de primària els resultats de PIRLS de 2016 a Catalunya posen de manifest que els nens i nenes que tenen recolzament a casa realitzant activitats relacionades directa o indirectament amb la lectura (explicar contes, cantar cançons, llegir en veu alta rètols i etiquetes, fer jocs amb l'alfabet...) tenen un rendiment més alt en comprensió lectora que els que no tenen aquest recolzament⁵.

No només això, sinó que la diferència es veu encara més agreujada quan parlem específicament d'hàbits lectors de les famílies. Els fills i filles de les famílies que gaudeixen més de la lectura adquireixen un nivell de comprensió lectora molt superior als fills i filles de les famílies no lectores⁶.

De fet, tant l'indicador relacionat amb les activitats pròpiament de recolzament i promoció, com l'indicador relacionat amb els hàbits de lectura a casa ens indiquen una diferència en els resultats de 4t de primària de mig curs acadèmic. Per tant, **cada curs que passa, els infants desafavorits que no tenen un clima de promoció i acompanyament a casa veuen reduïdes les seves oportunitats de tenir èxit educatiu.**

És urgent fomentar polítiques públiques encaminades a activar el rol de les famílies com a agents clau en el desenvolupament de la competència lectora, especialment en aquells casos en els quals el factor socioeconòmic les orienta cap un rol passiu envers la promoció

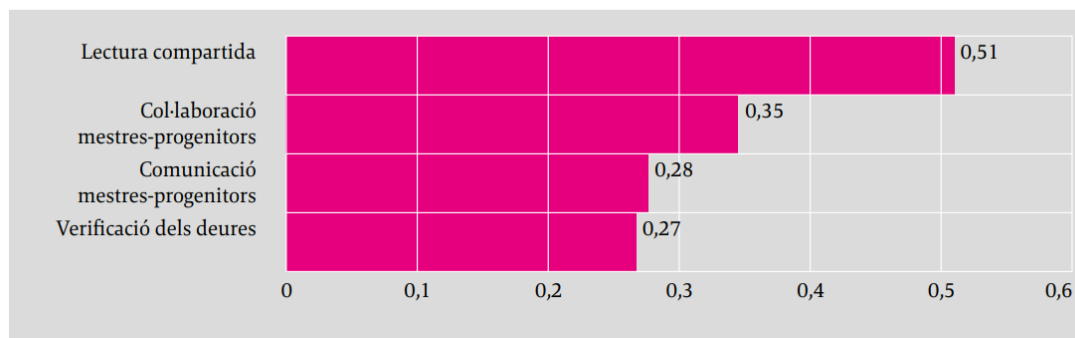
Al nostre sistema educatiu **la lectura i l'escriptura són elements determinants per garantir l'èxit educatiu**. Però malgrat l'escola ensenya bé a llegir, cal també que l'activitat lectora s'acompanyi des de casa. I és que d'entre totes les possibles estratègies d'implicació parental en l'educació dels fills i filles, la recerca ens indica que **els efectes positius en els programes de lectura compartida en família són superiors als de la resta d'intervencions:**

---

⁵ Segons les dades PIRLS 2016, la diferència entre els nens que tenen un recolzament a casa realitzant activitats relacionades directa o indirectament amb la lectura, i els que no tenen aquest recolzament, és de 22 punts. Aquesta diferència és significativa (508-530).

⁶ Segons les dades PIRLS 2016, la diferència de puntuació entre les famílies més lectores (39%) i les que declaren que no els agrada llegir (14%) és de 29 punts (511 – 540). Aquesta diferència de quasi 30 punts és estadísticament molt significativa.

Comparació de l'efecte de diversos tipus de programes de foment de la implicació parental

Font: Blasco, J. (2018). *Què funciona en educació? Evidències per a la millora educativa. Els programes per fomentar la implicació parental en l'educació serveixen per millorar el rendiment escolar?*

De fet, diversos estudis ens indiquen que els alumnes d'entorns socioeconòmics desfavorits amb un alt nivell de rendiment escolar són, precisament, **bons lectors**, amb puntuacions en competència lectora superiors a la mitja.

És a dir, si bé la situació socioeconòmica familiar és un factor de pes en l'èxit educatiu d'un infant, **el compromís i la involucració de les famílies en l'educació dels infants afavorint l'adquisició d'hàbits i competències en lectura, resulten crucials per superar el risc d'exclusió social i generar alumnat resilient** (Ferrer i altres, 2011). I és justament l'alumnat que presenta més confiança lectora qui té més probabilitats de ser resilient⁷.

Aquesta resiliència es pot incrementar des de l'entorn familiar, no només a partir de models referents, sinó també **realitzant petites accions des de casa** que poden anar des de llegir paraules o frases senzilles en edats primerenques, fins a explicar històries o cantar cançons.

Així doncs, és imprescindible i urgent que les administracions públiques fomentin polítiques per l'acompanyament i capacitació de les famílies, a fi que aquestes disposin de les eines, recursos i temps per acompanyar als seus fills i filles de manera satisfactòria i, consegüentment, contribuir en el seu èxit educatiu.

Per tal de donar resposta a la situació actual, la Fundació Bofill presenta la campanya "Les famílies, aliades de la lectura" que té com a objectiu capacitar a les famílies de 4t, 5e i 6è de primària perquè acompanyin de forma exitosa el procés d'aprenentatge i construcció d'hàbits lectors dels seus fills i filles.

Des del [programa LECXIT](#), Lectura per a l'èxit educatiu, impulsat per la Fundació Bofill, llancem *Les famílies, aliades de la lectura*, una iniciativa que ofereix a escoles, biblioteques i entitats socials la metodologia, els recursos pràctics i els espais formatius necessaris perquè liderin accions de

⁷ García-Crespo, F. J., Fernández-Alonso, R. i Muñiz (2021) [Academic resilience in european countries: The role of teachers, families and student profiles](#). Un alumne resilient és aquell alumne que malgrat estar vinculat a un índex econòmic i cultural baix (ISEC), és capaç de situar-se en el quartil més alt de puntuació en lectura.

capacitació parental en lectura dirigides a les famílies del seu entorn, especialment a aquelles que més ho necessiten.

La campanya proposa un model en obert per millorar les capacitats parentals en l'acompanyament lector dels fills i filles de 4t, 5è i 6è de primària per contribuir a que pares i mares se sentin perfectament capaços d'acompanyar-los en el procés d'aprenentatge i construcció d'hàbits lectors, un procés que té lloc a l'escola, però que és essencial que sigui present a casa.

La campanya, a més, ofereix a tots els agents educatius coneixements, recursos pràctics i espais formatius i d'acompanyament orientats a incrementar les capacitats parentals de les famílies com aliades de la lectura, partint dels seus propis sabers i experteses.

Les famílies, aliades de la lectura compta amb la col·laboració i suport del **Departament d'Educació** de la Generalitat de Catalunya a través del **Pla de Millora d'Oportunitats Educatives (PMOE)**. Aquesta col·laboració garantirà que els centres de màxima complexitat que ho desitgin puguin disposar de professionals per a dinamitzar les sessions amb les famílies.

Jornada d'arrencada de la crida *Les famílies, aliades de la lectura*

El **dimarts 18 d'octubre a les 17.30 h** arrenca la crida *Les famílies, aliades de la lectura* al l'auditori del **Hub Social - Fundació Bofill (c/ Girona 34)** amb [una jornada en la qual presentarem els objectius i materials](#).

17.30 h. **Benvinguda** a càrrec de Marta López del programa LECXIT de la Fundació Bofill.

17.35 h. **Presentació de la guia** *Les famílies, aliades de la lectura* a càrrec de [Sílvia Blanch](#), coautora de la guia.

17.45 h. **Projecció del vídeo:** Les famílies, aliades de la lectura

17.50 h. **Taula rodona** Per què és important la família en la promoció de la lectura dels infants?

- a) [Sílvia Blanch](#), **moderadora de la taula rodona:** Doctora en Psicologia de l'Educació, coautora de la guia *Les famílies, aliades de la lectura*.
- b) [Joan Carles Girbés](#): Director Editorial de Amsterdam, Ara Llibres, La Casa dels Clàssics i la Cooperativa Som. President de La Setmana del Llibre en Català.
- c) [Susagna González](#): Directora de l'Escola Voltregà de sant Hipòlit de Voltregà.
- d) [Marcel·lina Bosch](#): subdirectora general de Suport i Atenció a la Comunitat Educativa del Departament d'Educació
- e) **Cristina López**, representant de les famílies i membre de [Fampas Badalona](#)

18.25 h. **Espai de preguntes.**

18.40 h. **Activitat de cloenda:** Conta contes amb [Joan de Boer](#)

18.50 h. **Tancament de l'acte.**

19.00 h. **Espai per compartir:** Berenar.

19.30 h. **Fi de l'acte.**